

Försvarsdepartementet
fo-remissvar@regeringskansliet.se
Emma.conradsson@regeringskansliet.se

Ort/Datum
2025-11-07

Vår referens
Lise-Lotte Argulander

Dnr
Fö2025/01190

Remissvar på SOU 2025:86, Redo! – En utredning om personalförsörjning av det militära totalförsvaret

Företagarna har beretts möjlighet att besvara remissen och vill härmed lämna följande synpunkter.

Företagarna ser positivt på ambitionen att stärka Sveriges försvarsförmåga, men menar att förslagen i utredningen innebär betydande konsekvenser för små och medelstora företag. Dessa måste hanteras för att säkerställa att åtgärderna inte motverkar sin egen avsikt genom att försvaga Sveriges näringsliv samt innovationsförmåga. Utredningens förslag saknar en tydlig konsekvensanalys för små och medelstora företag samt mekanismer som säkrar konkurrenskraft, kompetensförsörjning och ekonomisk stabilitet i näringslivet, vilket regeringen behöver ta hänsyn till i den fortsatta behandlingen.

Om Företagarna

Företagarna är Sveriges största organisation för små och medelstora företag. Vi representerar över 60 000 företagare inom alla branscher. Sveriges försvarsförmåga är beroende av ett fungerande näringsliv — inte minst små och medelstora företag, som utgör 99 procent av företagen i Sverige, bär stora delar av den samhällsviktiga infrastrukturen och bidrar till välfärden och försörjningen.

Företagarna stödjer ambitionen att stärka totalförsvaret.

Sammanfattning av utredningens huvudsakliga förslag

Utredningen föreslår bland annat:

- Utökad totalförsvarsplikt för att möta växande personalbehov i Försvarsmakten.
- Ökad möjlighet att nyttja civil kompetens från arbetsmarknaden vid totalförsvarsbehov.
- Nya eller justerade bestämmelser relaterade till arbetsgivares skyldigheter, uppgiftslämnande och samverkan.

- Eventuella ersättningsmodeller för arbetsgivare som förlorar arbetskraft till totalförsvaret.
- Utökade administrativa skyldigheter för arbetsgivare avseende rapportering och planering.
- Förstärkt totalförvarsplanering i fredstid, med förberedande avtal och beredskap.

Allmänna synpunkter

Företagarnas 60 000 medlemmar driver små och medelstora företag som utgör ryggraden i svensk ekonomi och står för den största andelen av skatteintäkterna, tillsammans med sina anställda, i nio av tio kommuner. Många av våra medlemsföretag verkar dessutom i samhällskritiska verksamheter såsom energi, IT-säkerhet, logistik, service, livsmedel och infrastruktur.

En säker och robust försvarsförmåga kräver ett starkt och konkurrenskraftigt näringsliv. Försvagade företag innebär minskade resurser till statens finanser och därmed försämrade långsiktig försvarsförmåga. De allra minsta företagen med upp till 10 anställda är mer känsliga än större företag när det gäller personalförsörjning. Att tappa en eller flera personer under en längre tid kan innebära att företaget inte kan producera normalt och i värsta fall behöva lägga ner sin verksamhet.

Företagarnas utgångspunkt är därför att försvaret och näringslivet måste stärka varandra – inte ställas mot varandra.

Det är av största vikt att dialog sker med arbetsgivarna innan beslut fattas om att ta i anspråk anställda från det privata näringslivet och att fullgod ersättning ges i sådant fall. De administrativa bördorna som skulle följa med utredningsförslagen måste minimeras och digitala stöd införs för att underlätta för arbetsgivarna som drabbas.

Särskilt om vissa förslag

Utökad plikt för civil personal att tjänstgöra inom totalförsvaret

När personal från det civila samhället tas i anspråk för tjänstgöring inom försvaret påverkar det de minsta företagen allra mest. Regeringen måste därför säkerställa att full ekonomisk ersättning utgår både för direkta personalkostnader, men också för kringkostnader såsom rekrytering och introduktion av nya medarbetare. Företagarna anser att schablonersättning inte är tillräckligt, utan nya ersättningsmodeller bör tas fram som täcker arbetsgivarnas verkliga kostnader.

Vidare bör ett administrativt stöd och förenkling i administrationen införas för småföretag (med färre än 50 anställda). Ökade krav på uppgiftslämning och planering behöver matchas av ersättning för den ökade tidsåtgången.

För de allra minsta företagen, med upp till tio anställda, bör det införas undantag från rapporteringsskyldigheten helt och hållet.

När personal tas i anspråk behöver det tydliggöras i förväg vilket ansvar som vilar på vilken part, vilka tidsramar det rör sig om och vilken ersättning som arbetsgivaren får. Detta kan ske genom avtal mellan arbetsgivaren och Försvarsmakten. En möjlighet till överklagan bör också finnas med klara och tydliga kriterier som underlättar handläggningen.

Rättssäkerhet och proportionalitet behöver säkerställas i uttaget av personal från privata näringslivet. En väg att säkerställa detta är att inrätta en nationell dialogplattform, där inte bara arbetsmarknadens parter ingår, utan även Företagarna ingår som representant för de minsta företagen.

Den administrativa bördan ökar för det privata näringslivet

Utredningens förslag riskerar att skapa en stor administration kring rapportering, planering och hantering av personalresurser. De allra minsta företagen har redan idag en oerhört stor administrativ börda för att uppfylla alla regler och krav som ställs. Ofta har de dessutom begränsade resurser i form av HR-avdelning eller tid. Det är därför viktigt att regeringen inte inför höga och krångliga administrativa bördor, däremot behövs förenklade processer för arbetsgivare med upp till 50 anställda.

Det bör finnas både rådgivning och mallar som de mindre arbetsgivarna kan använda, givetvis kostnadsfritt för arbetsgivarna. Det kan med fördel införas som digitalt stöd med möjlighet till kontakt och råd med handläggare.

Om kompetensförsörjning och konkurrenskraft

Svensk industri och tjänstesektor lider redan av kompetensbrist. Att ta nyckelpersoner från små företag kan få oproportionerligt stora effekter på både produktion, rekrytering och företagets utveckling. Företagarna föreslår att det uttag av personal från strategiska branscher måste föregås av en riskbedömning. En tydlig avvägning måste göras av om en kompetens gör mer nytta i produktionen hos en arbetsgivare eller i Försvarsmakten. Anställda i företag kan inte jämföras med maskiner eller andra anläggningstillgångar; den anställdes egna avvägningar och preferenser måste vara grunden, tillsammans med befintliga anställningsavtal.

En särskild prövning eller ett undantag bör finnas för de minsta arbetsgivarna, med färre än tio anställda. Det är dessa företag som är allra mest känsliga för personalförändringar både på kort och lite längre sikt. Dialogen med arbetsgivarna innan beslut tas blir därför extra viktig.

Om lagstiftningen i fredstid

När totalförsvaret tar ut personal i fredstid riskerar det att drabba mindre arbetsgivares ordinarie verksamhet mer än störres. Därför menar Företagarna att avtal för tillfälligt uttag av personal ska vara tidsbegränsade i fredstid och omförhandlas vid ett förändrat säkerhetsläge. En framförhållning bör införas om minst tre månaders varsel vid uttag av personal i fredstid. En möjlighet att ansöka om undantag från att "tillhandahålla personal" i fredstid bör också finnas för arbetsgivare om det riskerar betydande störningar i deras verksamhet.

Företag med färre än tio anställda bör helt kunna få dispens i fredstid från att lämna personal till Försvarsmakten.

Avslutande synpunkter

Företagarna stödjer målsättningen att bygga ett robust totalförsvar. Men det måste ske på ett sätt som:

- inte underminerar företagets konkurrenskraft
- inte försvårar kompetensförsörjning, expansion och respekterar småföretags särskilda villkor
- utgår från den anställdes avsikt och inställning, liksom avtalet med arbetsgivaren
- säkerställer enkel administration och tydliga regler

Detta kan bara ske genom samverkan med både arbetsgivare och organisationer, med grund i förutsebarhet och tydlighet i både regelverk och tillämpning.

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna

Lise-Lotte Argulander
Näringspolitisk expert arbetsmarknad
Företagarna